

ELEUSIS, DE HEILIGE MYSTERIËN VAN GRIEKENLAND

Eleusis is een plaatsje in Griekenland. In de oude tijd heeft men daar mysteriën gekend welke wel wat leken op die in andere plaatsen, maar die daarvan toch ook weer grotendeels verschilden. De oorsprong ligt eigenlijk in een duister verleden: het is mythologisch.

Kore (Persephone), een dochter van Demeter, de godin van de aarde, werd ontvoerd en verkracht. Demeter, een goede moeder zijnde, ging er onmiddellijk achteraan. Zij heeft de boosdoener ook te pakken gekregen. Toen zij haar dochter vond, bleek ze gastvrij te zijn opgenomen in het dorpje Eleusis. De oudere en wijze mannen, die daar voor haar dochter hadden gezorgd, heeft ze toen ingewijd in de mysteriën. Zij heeft hen een aantal dingen geleerd die de basis zijn geworden van het geheel dat men nu het Mysterie van Eleusis noemt.

Dat zegt al iets over het karakter van deze mysteriën. Het is de godin van de aarde. Met andere woorden, het gaat om de krachten van de oude elementen. Het gaat om de krachten van het leven en het menselijk leven. Er zijn meer aanwijzingen dat de oude elementen daarin een grote rol hebben gespeeld. Op de eerste dag werd meestal een feest gevierd. De dag daarop begon men aan de mysteriën en ieder die eraan deelnam werd dan de zee ingejaagd met de vrolijke oproep: Ga nu maar baden. (vrij vertaald.) Dan bleef men inderdaad enige tijd in zee, men kwam weer aan land en had zich dus gereinigd in het element water. Maar er is meer. Uit het water is het leven voortgekomen. Uit het water is de liefde voortgekomen naar men zegt. Uit het water is veel van het leven op het land gekomen en heeft toen door Moeder Aarde zelf de mogelijkheid gekregen om zich te ontwikkelen. Dat betekent, dat hier niet alleen sprake is van een rituele reiniging of iets dergelijks, maar dat wel degelijk al in het begin sprake is van een symbolische handeling.

Degenen die uitverkoren zijn (dat zijn zij die een bepaald labyrint hebben doorlopen) kunnen zich dan onmiddellijk begeven naar de z.g. Hal der Mysteriën waarin later allerlei symbolische spelen worden opgevoerd. Degenen, die de inwijding nog niet hebben gehad, zullen eerst nog een reis door het duister moeten maken.

Die reis door het duister, wordt niet zonder meer gemaakt. Opdat zij zich bewust zullen zijn van 'de' krachten waar het om gaat, worden ze geconfronteerd met een aantal ouderen (priesters, meestal drie in getal), die met een grote korf komen aandragen. Daarin bevinden zich een aantal voorwerpen, o.a. een stuk steen, een paar vruchten, een paar korenaren, een stukje dierlijk leven. Er bevinden zich ook nog een aantal voorwerpen in die speciaal daarvoor gemaakt zijn en een soort fallisch symbool zijn. Er is ook een godsbeeldje bij dat een beetje doet denken aan de hindoe-kunst. Het heeft n.l. drie aangezichten en niet, zoals men wel eens ziet, twee of slechts één. Al deze voorwerpen worden in een bijzondere kast gezet. Dat gebeurt in een vaste volgorde.

Terwijl de drie priesters daarmee bezig zijn, zijn daar ook nog de z.g. inwijders en gidsen die de neofieten zullen helpen tot het ogenblik, dat zij hun gang door het duister moeten wagen. Dezen zingen de naam van de voorwerpen, daarachter steeds weer de naam van een godheid en dan nog eens de naam van een menselijke eigenschap of deugd. Op deze wijze wordt degene die inwijding zoekt in feite geconfronteerd met zijn persoonlijkheid en met zijn eigenschappen die verwant zijn aan de eigenschappen van de aarde waardoor hij mede verwant is aan de wereld van de goden. Wanneer dit is afgelopen, dan begint er een soort optochtje. Dat gaat de heuvel af naar een kloof of krocht en daar moeten nu degenen die worden ingewijd doorheen. In tegenstelling met andere mysteriën is er verder heel weinig poespas bij. Dus geen lopen op een heel smal weggetje, terwijl je denkt dat er naast je een diepe afgrond gaapt. Niet de ontmoeting met de slang het geluid waarvan wordt gemaakt met wat ritselende bladeren in een zak of dergelijke kunstgrepen. Het is inderdaad een doolhof.

Zonder dat ze het weten worden de neofieten begeleid, door mensen die een ieder die het opgeeft terugbrengen. Dan staat hij weer buiten en zal aan het verdere mysterie geen deel meer hebben.

Als je die tocht goed aflegde (het was gemiddeld als je de rechte weg wist te vinden een tochtje van ongeveer 30 minuten) in het stikkedonker, dan kwam je eindelijk terecht bij wat men noemde de Poort der Inwijding. Die Poort was een boog. Je ging een soort keldertrap op en al klauterend zag je steeds wat meer licht. Dan keek je in een grote zaal. Daar zat men in groepen bijeen zoals je dat op een feest ziet. Er was fluitspel en er werd op een soort lier geslagen. Nu had men alleen maar te wachten. Ondertussen werd er aan de tafels gegeten en gedronken, meestal wijn. Er werden veel vruchten gegeten, zoals druiven en vijgen. Nu kwam het moment dat de neofiet werd binnengeleid. Hij werd dan temidden van de anderen neergezet en wel steeds zo, dat ten minste 3 of 4 van degenen die het mysterie kenden en één van de personen die het mysterie nog moesten ontmoeten hem in hun midden hadden.

Als dat allemaal was geschied, kwam er een inwijder of hogepriester en deze begon een aantal aanroepingen te doen boven een kruik. In die kruik zat een drank die was samengesteld uit een mengsel van kruiden, wijn en water. Het was een soort sacrament. Een ieder werd voorzien van de juiste portie. Men gebruikte daarvoor een soort dompelkop of scheplepels. Daarna werden er bepaalde liederen gezongen. Terwijl men die liederen zong, werd die drank gedronken. Men kwam daardoor in een soort roes. Je kunt het niet vergelijken met LSD, of iets dergelijks, zelfs niet met dronkenschap. Het heeft weinig van de Dionysische verrukking. Het is eerder een feller worden van alle kleuren zoals je dat krijgt als je hasj rookt. De zin der dingen wordt anders en bovendien doorvoel je alles veel beter.

Wanneer die toestand algemeen bereikt is, dan begint op een z.g. podium (het is een afgezonderde vrije ruimte die iets hoger staat) een paar mensen verhalen te vertellen over de godin, over de godenwereld en het Geheim. Vervolgens staat eerst hier en dan daar iemand op en voegt, zich bij de vertellers. Dan begint zich langzaam maar zeker een soort mimespel te ontwikkelen. Ze beelden uit wat de stemmen, die terzijde zitten, zeggen. Wanneer dit een uur heeft geduurd (alles duurt samen met de aanloop na het sacrament ongeveer anderhalf uur), dan krijgt men attributen. Degene, die een godenrol heeft uitgebeeld en dat heeft volgehouden, krijgt een attribuut. Hij is nu a.h.w. de vervanger van de goddelijke macht en speelt daarmee het ritme van de samenwerking der goden.

Dit is een gebeuren dat rationeel weinig te betekenen heeft, maar een ontstellend grote emotionele inhoud bezit. De mens ziet a.h.w. zijn wereld langzaam vervloeien (denk eraan: hij is in een soort roes). Kleuren en klanken krijgen een nieuwe betekenis. En als men op de juiste wijze deelneemt aan het spel of zelfs maar toeschouwt, dan voelt men zich inderdaad opgenomen in het gezelschap der goden. Men kan overzien wat men zelf is en wat de wereld is. Men kan voorvoelen wat er gaat gebeuren. Kortom, er is sprake van een totale wereldvervreemding. Bij deze wereldvervreemding krijg je de aarde a.h.w. als totaalbeleving. Alle mensen, alle leven vloeit samen. De stemmen zijn van de bomen, heeft een der ingewijden gezegd. Hij is later katholiek geworden, maar hij heeft wel zijn mond gehouden behalve tegenover enkelen. Letterlijk zei hij: "De bomen spraken tot mij. Ik verstond de zang van de vogels als een taal. De dieren zelf tekenden mij een patroon van leven waarin ik behoorde. Zo wist ik hoe goed het is te zijn. En zo wist ik in mijzelf hoe ik verder moest leven." Het is een citaat dat, geloof, maar één keer is vastgelegd. Het gaat hier vooral om deze toestand.

Wanneer nu deze beleving ten einde is, dan dronk men wederom (dat is het tweede deel) een kruidenmengsel. Deze was echter anders van aard en had waarschijnlijk ten doel om alle eventuele gevolgen van de roes uit te bannen. Het gehele spel had dan rond 6 á 7 uren geduurd. Dan kwam men aan het laatste deel. Men ging nu gezamenlijk (dus ook de ingewijden die dit hadden doorgemaakt, de nieuwe ingewijden) terug naar de kast. Deze kast was niet in de ruimte zelf opgesteld, maar in een apart klein gebouwtje dat ongeveer een 5 á 600 meter van de eigenlijke plaats van samenkomst was gelegen. De wijzen namen nu uit de kast weer alle afzonderlijke voorwerpen en voegden die samen in de korf. Men riep dan uit: "Ziet, alles is weer samengebracht. Eén is alles en de Moeder beheerst het." Waarop men in optocht terugging naar de feestzaal. En nu niet meer symbolisch of sacramenteel, maar nu begon men zich in volle ernst te verheugen in de goede gaven der natuur. Dat liep ook wel eens uit de hand.

Dat is het belangrijkste deel van een Mysteriespel, ofschoon de feitelijke feesten tenminste drie en soms zelfs onder bijzondere omstandigheden zeven dagen duurden. De tweede dag was gewijd aan een ontleding van de visioenen van de meer ingewijden; dus degenen die

status hadden. Daaronder waren meestal de voorzangers, de priesters die de wijn of de gaven wijden en uitdelen. Daarbij meestal een of twee jongeren die bijzonder sterk in een roes waren gekomen en hadden meegespeeld in de heilige mimespelen. De conclusies die werden getrokken waren zelden van politieke aard. Het waren dus geen orakels in die zin waarin dat woord toen werd gebruikt. Maar men omschreef de gevoelens en ontleedde daaruit a.h.w. de kracht en de wil van de goden. Men kende een dienst voor Demeter en voor haar dochter Kore, die dan in het bijzonder werd herdacht als degene die de vruchtbaarheid toch voortbracht.

Zo vervlocht men alles in een soort hymne. Ook hier was de werkelijke waarde grotendeels emotioneel. Datgene wat er aan uitspraken uit voortkwam werd, wel vastgelegd, maar dat werd niet aan iedereen bekendgemaakt. De werkelijke conclusies die waren getrokken op feitelijke basis bleven beperkt tot een groep heilige manen. Dat waren er doorgaans 7, daarboven de 3, daarboven de ene. Deze mannen behoedden het geheim, maar ze konden op grond, van erkende noodzaken of behoeften een ingewijde, die daarom vroeg, raad geven. Ze konden hem dus niet de werkelijke inhoud openbaren die was vastgelegd, maar ze konden hem alleen aangeven hoe hij moest handelen.

De derde dag was over het algemeen de dag van dankzegging. Wij kunnen dit het best als een soort vruchtbaarheidsfeest beschouwen waarbij ook het gebruikelijke zeebad niet werd vergeten. Dat was ook wel nodig na alles wat ze hadden gedronken de vorige avond. De eigenaardigheid hiervan is, dat dit feest altijd duurde totdat de maan vol aan de hemel stond en op een bepaalde manier zichtbaar was. Hier werd de maan kennelijk ook gezien als iets wat direct met Demeter in verband stond. De maan moest dan het laatste geven, namelijk de innerlijke verlichting. Aangezien men dan meestal nogal dronken was, zal die verlichting wel van een wonderlijke aard zijn geweest. In ieder geval werd gezegd, dat degene die ook deze derde fase had doorlopen de geheimen der natuur kende. Als je alles goed had doorlopen, dan was je in staat om de wolken en de wind te lezen, de sterren te horen spreken en bevelen te geven aan de kleine geesten van water, aarde en lucht.

Ik heb hier opzettelijk een beschrijving gegeven. Als u die goed heeft gevolgd, dan zult u beseffen dat het hier eigenlijk helemaal niet gaat om een inwijding waarmee je geheimen worden toevertrouwd. De werkelijke sleutel schijnt te liggen in het scheppen van een bepaalde geestestoestand en het gebruik van een toch wel roesvormend middel. Het resultaat is in de eerste plaats een emotionele catharsis (reiniging) waardoor je bent gereinigd van alles wat je belast heeft in de afgelopen tijd. Daarnaast is het ook een tijdelijk gespist zijn op het nieuwe, het andere. Je gaat op in de wereld om je heen en daardoor ben je in staat een beter antwoord op je vragen te vinden.

Men beweert, maar daarvoor kan ik niet instaan, dat de *hoogst ingewijden* van de mysteriën van Eleusis ook magiërs waren; dat ze o.m. het weer konden beheersen; dat ze de aarde tot bewegen konden brengen of de beweging van de aarde tot bedaren. Men zei van hen verder dat ze in staat waren hun geest overal te projecteren. Ze konden zich verplaatsen. Nu is ook dat iets wat we heel veel aantreffen. Al in de vroegste periode van Alexandrië horen we daarover. Ook later bij de Romeinen horen we over de wijze waarop Apollonius en nog enkele anderen kans hebben gezien om zonder dat men weet hoe in zeer korte tijd van Rome naar Ostia te gaan. De vraag of het waar is, kunnen we niet goed beantwoorden. Eén ding is zeker: Het mysterie geeft een sleutel waardoor de mens in harmonie komt met de kosmos, ook als de kosmos dan wordt omschreven als de aarde.

Zo dachten de mensen nu eenmaal in die tijd. Hun kosmos was de aarde. De kosmische harmonie, de innerlijke verlichting, de emotionele catharsis tezamen brengen de mens in een toestand waarin hij krachten kan gewinnen, waarin hij zeker ook gezonder kan worden, vooral als bepaalde kwalen meer een psychisch dan somatische oorzaak hebben. Hij is echter ook in staat om die gevoelens nu hij ze eenmaal heeft beleefd weer uit te stralen. Vandaar dat er wordt gezegd dat velen van degenen, die de mysteriën van Eleusis hadden bijgewoond in staat waren zieken te genezen. Maar niet elke ingewijde schijnt dit gekund te hebben. Dit is een speciale gave. Alleen indien je die gave bezit, kun je genezen. Anders ken je de waarde van het genezen niet. Dat is heel typisch.

Het zien van en het spreken met "goden" schijnt ook veel te zijn voorgekomen. De basis van alle visioenen is echter niet rationeel. Voor degenen die zich afvragen, of dat dan nog een

mysterie kan zijn? Och, ook in uw tijd zijn er zoveel dingen die schijnbaar rationeel zijn en die het in wezen niet zijn.

Als u bezig bent in uw kerken, u gelooft in uw God en u brengt een contact tot stand met die God, dan is dat emotionele, geen verstand. Als de macons in hun mystiek, want ze hebben een groot aantal mystieke verhalen, wachten op de Tempelbouwer, als ze zien hoe het werk van, Tubal-Cain, de eerste smid, wordt voortgezet, tot in het drijven van het grote Bekken, dan zeggen we: Ook daarin zit iets van een hergeboorte. Ook daarin zitten een hoop dingen die historisch niet waargemaakt kunnen worden, die verstandelijk absoluut geen zin hebben. Toch zal een ieder, die iets weet van de werkelijke tempelritten moeten toegeven dat een mens, die er deel van uitmaakt zekere spanningen en emoties ondergaat die niet rationeel verklaarbaar zijn. Men kan dan wel spreken over suggestie of wat anders, maar het is er.

De vraag is nu alleen waarom dan de mysteriën van Eleusis zo beroemd zijn geworden? Vergeet niet, er waren in die tijd tenminste 20 andere plaatsen waar ook soortgelijke inwijdingen bestonden. Inwijdingen voor mannen. Inwijdingen voor vrouwen. Inwijdingen voor beide sexen. Het is heel moeilijk om daar een peil op te trekken, tenzij men aanneemt dat juist degenen die het mysterie van Eleusis aan den lijve hadden ervaren waren veranderd; dat ze iets presteerden wat die, andere ingewijden nooit hadden kunnen bereiken. Bij het nazoeken van alle gegevens daarover, want u zult begrijpen dat wij dat ook wel hebben gedaan, zijn we in de tijd gedoken. Ik kwam met de volgende oplossing:

Het is mogelijk om in de mens een verandering tot stand te brengen die zelfs in zijn intelligentie wordt weerspiegeld. Er bestaat een sleutel waardoor veel van het onbewuste en het bewuste kan samenvloeien. Die sleutel gebruiken betekent, dat de mens zichzelf en zijn wereld anders gaat beleven, maar dat hij daardoor ook nieuwe mogelijkheden krijgt. Zijn gedrag zal daardoor eveneens een wijziging ondergaan. Voor zover we kunnen nagaan heeft het Mysterie van Eleusis (ik heb dat wel niet volledig maar toch wel adequaat beschreven) ten doel om juist deze sleutel eerst tot aanzijn te brengen én daarna om die op de juiste wijze te hanteren. Dit zou ook verklaren waarom men zegt dat degenen, die hebben gefaald, en toch de feestzaal hebben bereikt, gedoemden zijn. Iemand, die niet in staat is om deze integratie in zijn persoonlijkheid tot stand te brengen, zal zich een uitgestotene voelen. In vele gevallen zal hij dus onbegrip en wrok ontwikkelen en een somber mens worden, want hij weet ergens wat hij heeft gemist, maar hij kan het niet bereiken.

Ik meen, dat we het hele mysterie dus moeten herleiden tot in feite een psychische verandering welke door een sterk suggestieve emotionele benadering tot stand wordt gebracht.

DISCUSSIE

❖ *Er werd gesproken over een lichtstraal die bij de viering van de mysteriën op een bepaald moment komt uit het mystieke heiligdom. Wat was dat licht?*

Dat was een imitatie van sterrenlicht. Het werd geprojecteerd door een geslepen metalen vlak. Het heette een straal te zijn naar een ster. Waarschijnlijk is dat Sirius, de Hondster, geweest. Men nam aan dat, als die straal op de juiste manier uitging, de directe relatie tussen godenwereld en mensenwereld tot stand zou zijn gekomen.

❖ *De mysteriën waren belangrijk in die tijd, omdat men geloofde dat ze de mensheid bijeen hielden. Was dit gebaseerd op een ervaring die verder ging dan alleen voor de Grieken? Men spreekt ook over de reidans die zich voortzette tussen de sterren in de kosmos en die de krachten van de zee en de rivieren in zich opnam en over de gehele aarde ging tot zelfs in de onderwereld.*

Dat is weer heel iets anders. Dat kwam bij sommige Griekse mysteriën wel voor. In Eleusis kwam dat alleen voor in de grote, een week durende versie. Het is een dans, die men kan vergelijken met een zich in trance dansen zoals bepaalde derwischen het doen en zoals men die in een enigszins andere vorm nog kan zien bij de mens, en die de voodoo-achtige godsdiensten kennen, waar men zich in trance danst. Hierbij was de bedoeling te komen tot, een eenheid waarin het bewustzijn van alle aanwezigen zou uitreiken tot in de totaliteit. Vergeet niet dat de sterren voor die mensen nog dichtbij waren. Ze waren in hun denken niet

zo ver weg. Men ging uit door de sterren en men kwam terecht in het duister of in een wereld van licht, een soort Olympus. Al die belevingen tezamen zouden we wel kunnen noemen een trancetoestand waarin door suggestie bepaalde belevingen worden geïnduceerd.

Het is jammer dat ik het zo nuchter moet bekijken. We kunnen van al die mysteriën (van Eleusis en ook van andere) iets maken dat uitzonderlijk is ook nog in deze dagen. Maar als je redelijk bent en ik geloof dat je dat moet zijn juist als je dergelijke dingen benadert, dan moet je beginnen met te erkennen dat deze mensen zeer vele zaken niet kenden; althans niet konden benoemen en verklaren zoals men dat in deze tijd kan. Dat effecten van bepaalde roesvormende middelen, bepaalde vormen van hypnose en zelfhypnose daar direct worden beschouwd als mirakelen en niet als een gewoon verschijnsel. Het is duidelijk dat, wanneer je een mysterie hebt en je bent lid van de broederschap of van de gemeenschap, hierdoor een zeer intense band ontstaat. Een band, die heel wat verder gaat dan alleen maar eenmaal in de zoveel tijd tezamen iets geestelijks beleven. Men kende elkaar. Men hield rekening met elkaar. Men had voor een priester van hogere inwijding, een hoger adept, evenveel respect als tegenwoordig voor een bisschop, een professor e.d..

Op deze manier ontstond er dus een hiërarchie die mede werd bepaald door de mysteriën, ook door de geestelijke waarden en mogelijkheden daarin waardoor die mensen tot een samenwerking kwamen en gelijktijdig een gezag hadden dat zich onttrok aan de wereldse normen. Maar vergeet niet, dat onder de ingewijden net zo goed een heilige, kan voorkomen als een soort Khomeini. Dus niet altijd was de uitwerking even goed. Goden, dus onbekende krachten, waren altijd verbonden met mysteriën, met inwijdingsleren. Dat kun je overal zien. Of je nu gaat kijken in Nubië, in Egypte, in India, in China, zelfs bij de druiden, je ziet steeds weer dat het geheimzinnige, de werking van en het contact met de goden de anderen tot een soort nederigheid brengt. Daardoor treedt degene die het paranormale beheerst eigenlijk op als één behorend tot een bijzondere hoge stand. In zekere zin zou je dat kunnen vergelijken met de verschillen tussen de ridder en de laat in de vroege middeleeuwen. De laat als een horig mens had een bijzonder respect voor de ridder. Hij kon allerlei gevoelens tegen hem koesteren, maar gelijktijdig voelde hij zich erg machteloos. Datzelfde bestaat ten aanzien van de ingewijde van de verschillende mysteriën.

Dan moeten we verder rekening houden met het feit dat Eleusis nu toevallig een bijzonder mysterie was met een heel grote invloed. Maar er waren ook stadsmysteriën. Zo'n stadsmysterie kende een aantal ingewijden die eigenlijk helemaal niets met inwijdingen te maken hadden. Het was gewoon het doorlopen van een soort ontgroeningstage waardoor je bij de club kon behoren. Die club was dan weer de politieke partij, de pressiegroep, maar ook de groep waarbij men elkaar onderling financierde.

In Athene had men ook zo'n soort inwijding die heel belangrijk was juist voor het zakenleven. Toch is het voorgekomen dat tot de ingewijden mensen behoorden die slaaf waren in de tin- en zilvermijnen. Kijk, zo iemand was slaaf. Hij werd ingewijd door omstandigheden, maar dan hield hij kort nadien op slaaf te zijn. Hij kreeg een andere positie, want de broederschap zorgde voor haar leden. Zo zien we dus dat in dit cultuurpatroon eveneens de tempels, de priesterschappen, de mysteriën en de inwijdingsgroepen een zuiver sociale rol vervulden. Het is die sociale rol die heel veel mensen aantrekt. Maar om te komen tot een werkelijke bereiking in de echte mysteriën moest je ook nog beschikken over andere mogelijkheden.

Je moest een mate van moed bezitten. Je moest inzicht hebben. Je moest emotioneel zodanig gestimuleerd kunnen worden dat je over de grens van je persoonlijkheid en je wereldbeeld kon weg kijken. Zo zien we - en dat is eigenlijk altijd geweest - in een priesterschap, een inwijdingsgroep enz. een groot aantal mensen, die er wel bij behoren en die het sociale gewicht van de groep uitmaken, maar daarin zit weer een kern, die zodanige geestelijke vermogens heeft ontwikkeld, dat men daardoor in staat is die pressiegroep a.h.w. te dirigeren. Dan krijg je de sociale betekenis die heel groot kan worden, zoals in Egypte de priesters van Amon nog sterker waren dan de Farao en zijn legers bij elkaar. Dat hebben ze meermalen gedemonstreerd.

Dan krijg je een macht die zo groot is geweest in India dat daar bedelaars waren die rustig een Radja een bevel konden geven met de zekerheid dat hij het zou opvolgen. Waar men nederig een bedelaar verzocht, of hij alsjeblijft aan een bepaald hof wilde vertoeven en daar zijn

zegeningen verbreiden. Dat heeft men ook gekend in de Griekse maatschappij die eigenlijk bestond uit 3 soorten mensen. De herders, de krijgers en de handelaars.

Ik meen, dat we op grond van dit alles wel kunnen concluderen dat heel nuchter bezien vanuit het huidige standpunt en de kennis waarover de mens nu beschikt de sociale macht van de mysteriën erg groot moet zijn geweest. Gaan we daarbij bovendien nog uit van paranormale waarden die daar ongetwijfeld in verborgen waren, dan zien we dat ze ook de kans en de mogelijkheid hadden om vooruit te reageren op gebeurtenissen die pas later een feit werden. En dat ze hiermede dus ook financieel, zakelijk en geestelijk een grote macht vertegenwoordigden.

Het werkelijke aantal ingewijden van een mysterie is meestal niet zo groot. In Eleusis is het grootste aantal vol-ingewijden die actief waren eens, bijna 300 geweest. Misschien dat dit grote aantal ingewijden die actief met hun geestelijke gaven kon werken óók aansprakelijk is geweest voor de bijzondere roem die juist deze mysteriën ten deel is gevallen.

❖ *Hoe komt het dan, als je daar als mens van deze tijd bent, dat dat zo'n indruk op je maakt en dat je a.h.w. je lichter voelt?*

Dat is een heel bekend verschijnsel dat zeker niet alléén aan die ruïnes te danken is. Als u bepaalde kerken (niet elke kerk) binnengaat – en dan kunnen ze behoren tot welk geloof u maar wilt – dan ontstaat er ook een emotionele verandering in u. U voelt een sfeer aan. Dat is zo gewoon, dat de meeste mensen daaraan voorbij zien. Wanneer een grote geestelijke kracht, van welke aard dan ook, zich ontladst of manifesteert in een ruimte, dan zal daarbij een uitstraling ontstaan. Die uitstraling verandert iets in de materie daaromheen. Nu zou niet elk materiaal daarvoor even geschikt zijn. Kalksteen evenals marmer en albast houden trillingen veel langer vast dan zandsteen. Maar hebben we te maken met basalt, dan blijkt dat als het eenmaal is geïmpregneerd het bijna onbepert die straling kan vasthouden, zodat 50 eeuwen nadien men nog die uitstraling ter plaatse voelt, indien men gevoelig is voor deze dingen.

De mysteriën hebben bovendien het karakter van een inwijding. Dat wil dat er zeer sterke emotionele en geestelijke ontladingen praktisch gelijktijdig plaatshebben en heel vaak in grote gezelschappen. In een kerk kan het zijn dat een aantal mensen in een soort innerlijke extase raakt en daardoor geheel opgaan in een ritueel dat op zichzelf verder geen gevolgen behoeft te hebben. Dan wordt het materiaal dus doordrongen door de uitstraling van die mensen. Wanneer u nu later daar terugkomt, dan voelt u die straling vaag aan. Gaat u zich concentreren op die omgeving, dan wordt dat gevoel steeds sterker. Zou u daar gaan mediteren, dan wordt u zelfs praktisch beheerst door dezelfde uitstraling die daar eens tijdens zo'n mysterie, kerkdienst of wat dan ook bestaan heeft. Ik wil hier aan toevoegen dat bepaalde oude ingewijden of adepten dat wisten. Van hen is bekend, dat zij soms op bergtoppen of in bepaalde grotten een lange tijd in verrukking verbleven, niet met het doel om zelf iets geestelijke te beleven, maar alleen om een inwijdingsmogelijkheid voor anderen te scheppen. Men spreekt daarover ook nu nog in sommige kringen als "de mogelijke poorten van inwijding". Maar bij elke poort van inwijding behoort dan wel een gids. Men zegt: Wanneer de gidsen er niet zijn, is het vertoeven gedurende langere tijd in zo'n omgeving gevaarlijk, omdat je dan namelijk ook wordt geconfronteerd met je diepste innerlijk en er niemand is die je duidelijk maakt op welke wijze je dat dan weer moet vertalen en richten.

❖ *Er is een overlevering dat vlak voor de slag bij Salamis, toen de Perzen Athene hadden bezet, de mysteriën van Eleusis niet gevierd konden worden. Er was op een middag een enorme stofwolk in de vlakte van Eleusis. Er werd geroep gehoord en een lichtflits kwam uit het heiligdom enz. enz. De Grieken begrepen toen dat de goden aan hun kant stonden.*

Als u zo'n verhaal leest, dan moet u eens kijken hoeveel parallellen van dergelijke overleveringen u kunt vinden. Het blijken er nogal wat te zijn. Er wordt verteld dat Hannibal afdalend van de bergen werd geconfronteerd met een helder licht dat hem de richting aangaf waarin hij gaan moest. De joden werden vooraf gegaan door een stofwolk bij dag en een lichtzuil bij nacht. Constantijn zag aan de hemel een kruis waar omheen geschreven stond "In hoc signo vinces". Hij zag een engelenschaar die zich bij zijn leger voegde. Ik noem maar een paar voorbeelden. U kunt er zelf nog meer vinden. Als u deze dingen beschouwt, dan zal het u duidelijk zijn dat het hier nooit om feiten gaat. Het kan soms wel een verschijnsel zijn dat verklaarbaar is. Van de joden weten wij dat zij zich tenminste in een deel van hun tocht hebben georiënteerd eenvoudig op een gasvlam bij een van de olie bevattende meren. Dat zou

de verklaring kunnen zijn voor de lichtzuil bij nacht en de rookwolk bij dag. Maar je kunt niet zeggen dat de Heer het leger vooring.

Je kunt alleen zeggen dat het leger zich oriënteerde op dit natuurverschijnsel. Als er een wervelstompje is geweest in de vlakte bij Salamis, een kleine luchtwerveling en er is een stofwolk opgeworpen, dan zou men ongetwijfeld de Grieken daaruit moed hebben laten scheppen door te zeggen: Kijk, de goden zijn met ons, want zo en zo. Constantijn heeft zeker door zijn verklaring dat hij het kruis zou volgen en ook zou voeren (hij heeft het in zijn banier onmiddellijk laten vastleggen) in feite de trouw van de christenen die er al waren gewonnen. Dat betekende dus, dat de soldaten die anders waarschijnlijk, niet of hoogstens voor zover ze moesten zouden hebben gevochten, nu met volle ferociteit (woestheid) konden aanvallen. De legende plus het verhaal over de gewapende engelen die te zien zouden zijn, hadden dus ten gevolge dat de soldaten met veel zelfvertrouwen en vooral met veel meer moed en verbeterheid aanvielen dan anders het geval zou zijn geweest.

Als we al die legenden ontleden, dan blijken ze altijd weer op hetzelfde neer te komen. We horen zelfs in bepaalde bijbelverhalen (de meest toegankelijke literatuur op dit terrein) dat er legerleiders zijn geweest die bepaalde trucs uitdachten. Die konden ze niet zonder meer verkopen. Dus wat deden ze? Ze begonnen onmiddellijk met een soort godsoordeel. Of ze zeggen zelfs, dat God tot hen had gesproken en hen had bevolen dit en dat te doen. Daardoor kregen zij de trouw van hun volgelingen.

Als je het zo bekijkt, dan is zo'n verhaal veel gemakkelijker te verklaren dan door een werkelijk ingrijpen van goden te veronderstellen. Als we eerlijk zijn, dan moeten we zeggen: Er zijn ongetwijfeld ingewijden geweest die voldoende wisten om een dergelijke stofstorm voor een ogenblik te scheppen. Misschien hebben ze zelfs ook nog de lichtstraal geproduceerd, want daarvoor was niet veel nodig. Mensenwerk. Maar mensenwerk dat een enorme psychologische invloed heeft. Al te vaak vergeet men dat de psychische beïnvloeding van de mens zijn gehele oriëntatie t.a.v. het leven en van zijn mogelijkheden tijdelijk en soms ook blijvend kan veranderen. En dat is in feite gebeurd. Het spijt mij. U had waarschijnlijk liever mirakelen gehoord. Ik ken wel veel mirakels die in deze tijd ronddolen, maar die zijn toch niet in overeenstemming met datgene wat u van de oudheid zou willen verwachten.

❖ *Kan iedereen deelnemen aan deze mysteriën?*

Men kon deelnemen aan de mysteriën, mits men daartoe genood was. Dat wil zeggen, dat er in feite een soort ballotage was. Je kon niet zonder meer deelnemen aan de mysteriën. Maar er was wel iets anders. Het was vooral in Griekenland en later ook in Rome nogal sterk: Wanneer één lid u voorstelde en een tweede lid zei: ik vind het best, dan had de rest niets meer in te brengen. Het was dus niet: de meeste stemmen gelden, maar een paar leden, die een zekere rang hadden bereikt, vonden dat deze of gene mens geschikt was voor inwijding en dan kreeg hij ook de kans om zich door de proeven heen te werken. Het is trouwens ook opvallend dat we in Griekenland een aantal mannenmysteriën kennen en een aantal vrouwenmysteriën die gescheiden zijn. De scheiding van de sexen was in die tijd wel heel sterk. Het wonderlijke is, dat in de verering van Demeter men inderdaad ook vrouwen toeliet tot bepaalde delen maar niet tot het geheel van de plechtigheden.

❖ *De mensen die de inwijding hadden doorgemaakt kenden geen angst meer voor de doodenz. (Dit is helaas alles wat er van het relaas kon worden opgevangen).*

.....Dat heeft er wel mee te maken. Nu moet u even doordenken. Als je opgaat in de godenwereld, dan ga je op in de wereld van de onsterfelijken. Als je daarbij wordt geleid door de krachten van Demeter, dan zul je één- worden met de aarde. Je kunt niet te gronde gaan, je bent eeuwig. Daardoor kun je wereldbeelden aanvaarden, die men dan godenwereld noemt (wij zouden het waarschijnlijk sferen noemen), die je anders niet zou kunnen verdragen. De bewuste, die in staat is (dat is bij de hoogste ingewijden vaak voorgekomen) om naar willekeur de geestelijke wereld te betreden of de stoffelijke dan wel samen te brengen zodat de geestelijke wereld gesuperimposeerd is op het stoffelijk gebeuren, dan heb je natuurlijk kwaliteiten, waar een ander aan kan tippen. Je hebt dan ook een zekerheid die niet zo gemakkelijk meer teniet kan worden gedaan.

U moet zich echter wel goed voor ogen stellen dat de gehele cultuur in die tijd een andere was. De betekenis van de dood was dan ook een andere dan in uw dagen. Een emotionele benadering van de dood al evenzeer. Daarom kunt u geen vergelijking maken met de

ingewijden van deze tijd, als u uitgaat van het Mysterie van Eleusis alleen. Pas als er meer bereikt is dan in het mysterie zelf wordt geboden, is de vergelijking mogelijk. Maar gezien de culturele achtergrond van deze mensen, hun normale habitus, hun levensgewoonten, is het volkomen duidelijk dat iemand, die weet dat het leven een totaliteit is, niet bang meer is om als deel van die totaliteit uitgeblust te worden, want hij bestaat in al het andere verder.

Ik wil nogmaals uitdrukkelijk stellen: Ik heb u een zo juist mogelijke maar niet volledige beschrijving gegeven van de Mysteriën zoals die in Eleusis werden gevierd. Ik heb geprobeerd daaruit de conclusies te trekken die ook in uw tijd nog aanvaardbaar zijn. Maar een werkelijk emotionele en innerlijke beleving is rationeel niet geheel uitdrukbaar. Daarom heb ik mij onthouden van een beschrijving van de innerlijke toestand van degenen die de inwijding volledig doormaakten.

NAREDE

Kijken we eens even terug naar alles wat we gezegd hebben. Voortdurend maar weer hameren op psychologische factoren. Maar ofschoon de psychologie in deze tijd soms een gevaar is in de moderne maatschappij, moeten we toch zeggen dat we rekening moeten houden met de psyche van de mens, met de reacties van de mens en dat we moeten begrijpen dat juist deze innerlijke waarden van de mens niet alleen zijn gedrag kunnen beïnvloeden maar vaak ook zijn mogelijkheden. Inwijdingen en al wat daarbij te pas komt, hangt hiermee samen. In de oude tijd werden die inwijdingen nogal erg georganiseerd. Het mysterie van Eleusis is, geloof ik, ontstaan doordat een aantal wijze mannen die dan vermoedelijk Demeter en haar dochter de schuld hebben gegeven, begonnen zijn deze techniek te gebruiken. Omdat je dan een sterk hiërarchische opbouw krijgt is het ook gemakkelijker om langzaam en voetje voor voetje iemand in de wijden.

Hoe meer de mensen weten, hoe meer ze omtrent zichzelf beseffen en omtrent de wereld waarin ze leven, des te moeilijker dat wordt. Daarom zouden de oude mysteriën in deze tijd weinig zin meer hebben. De mensen zouden teveel doorschouwen van hetgeen in die tijd nog als een wonderlijke beleving werd ervaren. De mens moet tegenwoordig zijn inwijding meer zelf zoeken. De inwijder van voorheen confronteerde je eenvoudig met situaties. In deze tijd is dat niet meer mogelijk. Je kunt iemand gegevens verstrekken. Je kunt hem duidelijk maken dat hij zelf op een gegeven ogenblik in en voor zichzelf conclusies moet trekken, maar je kunt hem niet meer reglementeren.

Zelfs als je begint met een heel mooie achtergrond, van allerlei geheimen en kosmische waarheden (of het nu Isis is die de sluier laat vallen, of dat het de Grote Arcana zijn), je zult dan toch steeds meer de mens ontmoeten die zegt: Wat zit er achter? De aanvaarding is niet meer mogelijk. Bij de werkelijke mysteriën, de werkelijke inwijdingsgroepen is juist die aanvaarding het eerste en het meest belangrijke, niet de rede. Daarom is de inwijding in deze dagen veranderd. Daarom zijn vele Loges - vergeeft u mij dat ik het zeg - langzaam maar zeker geworden tot groepen van gelijkhebbers of van mensen die voor gezelligheid en om zakelijke redenen voortdurend elkanders gezelschap zoeken.

De mysteriën van Eleusis konden in die tijd bestaan. In deze tijd zouden ze onmogelijk zijn. De mens hunkert altijd weer terug naar dat verre verleden. Hij zoekt de geheimen te onthullen van Thoth-Hermes. Maar Hermes-Thoth of Thoth-Hermes is inderdaad allang dood. De geheimen van eens zijn geen geheimen meer. De magie van eens, wordt nu geconfronteerd met wetenschap en verliest een groot gedeelte van haar geloofwaardigheid en daarmee van de mogelijkheid om de innerlijke mens zodanig in een toestand te brengen en af te stemmen dat er inderdaad resultaten worden bereikt. Men zegt: De wijsheid komt uit het Oosten. Maar welke wijsheid kan uit het Oosten komen? Als je maar ver genoeg uit het Oosten weggaat, kom je toch weer thuis. De werkelijke inwijding ligt in jezelf en in je omgeving.

Als ik de mysteriën ontleed op verzoek van een bepaalde groep die grote roem heeft vergaard, dan kan ik niet eindigen zonder te zeggen: Denk erom, in deze dagen kan dat niet meer. In deze dagen is het anders. En toch zeg ik gelijktijdig dat de mens, die tot een innerlijke integratie komt, de mens die in zich, of het nu suggestief of anderszins gebeurt de eenheid bereikt met de totaliteit, zelfs als hij terugkeert tot een besef van zijn eigen persoonlijkheid, zal zijn veranderd. Hij zal ook in deze dagen plotseling weer hebben geleerd om zijn z.g. paranormale vermogens te gebruiken. Hij zal weer gebruik maken van alle eigenschappen en kwaliteiten die het materialisme langzamerhand heeft gedood in zoverre de kerk ze nog niet

vermoord had. Inwijding impliceert de gebondenheid van het beleven, maar ook de vrijheid van het beantwoorden aan het beleefde.

In deze dagen denkt men: een inwijdingsschool is iets waaraan je je leven lang gebonden moet zijn. Vroeger zei men: De inwijding is een gezamenlijk beleven waardoor je vanuit je eigen bereikte harmonie in eigen vrijheid v rder kunt gaan. Dat is een groot verschil. Men staat op dit ogenblik bij alle artikelen van de cultus die samengevoegd in een korf voor het beeld van de godin staat.... enz. Ze worden uitgestald in de kast en later weer in de korf gedaan. Die dingen hebben alleen betekenis, indien men er iets in ziet. Je kunt er niet meer in zien wat de mensen van toen erin hebben gezien. De reis door het duister, door het z.g. Labyrint, dat eens het begin was van het toetreden, heeft in deze tijd hoogstens nog wat symbolische betekenis. De mensen hebben het geduld niet eens meer om desnoods uren lang te proberen om alsnog de lichte zaal, de feitelijke Hal te bereiken. Het moet allemaal snel gaan.

Het verleden is dood. De waarden die daarin gemanifesteerd zijn, bestaan vandaag de dag nog. Ze leven in u zo goed als in ieder ander. Maar bent u in staat om ze naar buiten te brengen? In ieder geval niet met de oude methodieken. De oude inwijdingswegen zijn lang gesloten en nieuwe inwijdingsmogelijkheden zijn ontsloten. Maar meer en meer zult u op uzelf staan, geloof me dat. De uiterlijke symbolen hebben meer en meer plaatsgemaakt voor een innerlijk beleven. De gang door het duister, die eens een lichamelijke was, is soms geworden tot een in droombeelden gaan door een hellewereld of alleen maar het overwinnen van een onrust die je voortdurend schijnt te bevangen.

Laten we echter niet zeggen dat de mysteriën van eens zijn verdwenen. Ze zijn veranderd, zoals de mens is veranderd. De cultuur van eens had Eleusis nodig, inderdaad. De cultuur van eens had de vele tempels nodig met alles wat er verder aan verbonden was. De mens van vandaag, heeft een innerlijke toevlucht nodig waarin hij de rust en de stabiliteit kan vinden die zijn cultuur ontbeert. Hij heeft een beheersing nodig waartoe zijn cultuur hem zeker niet aanzet. En hij heeft een bewust aanvoelen van zijn gaven en mogelijkheden van node op een wijze die niet is uit te drukken in oude mythologische beelden en zelfs niet in nieuwe psychologische verklaringen.

Er is een nieuwe weg. Normalerweise zijn in het denken van de mens grote delen van de hersens van elkaar gescheiden, zodat ze elkaar niet wederkerig beïnvloeden en hun indrukken niet als een gezamenlijk erkennen tot het bewustzijn laten doordringen. Maar in de innerlijke concentratie en het innerlijk beleven bestaan nog steeds de mogelijkheden die grenzen te slechten en een totaal beeld te krijgen, een totale toegang te verwerven waardoor iemand, die misschien begint met een IQ van 100 alleen door deze oefening plotseling zijn intelligentiequotiënt ziet stijgen, zelfs in de ogen van de oordelaars, tot 160, 170. Als we zijn werkelijk prestatie bezien, dan is die veel groter. Realiseer u dat.

De mysteriën van Eleusis zijn historie. Wat toen is gebeurd, kan zo niet meer gebeuren. Veel van wat men nu daarover leest is niet veel meer dan een legende, een mythe waarachter zich heel andere dingen hebben verscholen. Maar de waarde, die daar werd gevonden, is ook vandaag aan de dag nog te vinden. Dat is het belangrijke punt.

Wanneer men zingt tot de Moeder. Wanneer men roept tot de Aarde. Wanneer men het onbegrepen doet ontstaan in zichzelf, dan openen zich de poorten, dan wordt de vergetelheid verdreven, dan treedt het leven in volle golven binnen totdat de gehele aarde pulseert met die ene kracht. Dan is alle weten en beseffen  n geworden. En uit die eenheid spreekt de aarde tot de mens. Zeg het nu in de termen van sterren en sterrenniveaus, hetzelfde blijft gelden.

Indien de mens de eenheid weet te bereiken met alle bewustzijn dat er bestaat alleen maar in het Melkwegstelsel, dan zal hij een verlichte zijn. De verlichte zal meer kunnen dan een gewoon mens. Hij zal de dood minder vrezen. En bovenal, hij zal in zich een evenwicht en een vrede kennen en handhaven die niet teloor kunnen gaan, zelfs niet door de rampen die de mensheid troffen.

En hiermee, vrienden, dank ik u voor uw aandacht.